

คอลัมน์ “บางขุนพรหมชวนคิด”
ไทยอยู่ตรงไหนในภูมิทัศน์ภัยการเงินดิจิทัลอาเซียน?

ดร.นครินทร์ อมเรศ

สายกำกับระบบการชำระเงินและคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงาน State of Scams in Southeast Asia 2025 ของ Global Anti-Scam Alliance (GASA) ประเมินความเสียหายเฉลี่ยจากภัยการเงินดิจิทัลในอาเซียนจาก 6 พันตัวอย่างในปีที่แล้วไว้ที่ 660 เหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อเคส โดยมีช่วงความเสียหายค่อนข้างกว้าง สิงคโปร์เป็นอันดับหนึ่งที่เฉลี่ย 2,132 ดอลลาร์ต่อเคส และอันดับสุดท้ายอินโดนีเซียเฉลี่ยที่ 115 ดอลลาร์ต่อเคส ขณะที่ไทยเฉลี่ยอยู่ที่ 354 ดอลลาร์ต่อเคส ถือเป็นอันดับสาม ถัดจาก สิงคโปร์ และมาเลเซีย เมื่อมองผ่าน ๆ แล้วตัวเลขเหล่านี้เรียงลำดับตามอันดับของรายได้ต่อหัวของประชากรในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจสื่อได้ตรงไปตรงมาว่าประเทศที่มีฐานะดีกว่ามีความสูญเสียต่อเคสสูงกว่า แต่ข้อมูลจากภูมิทัศน์ดังกล่าวมีนัยแฝงอยู่ บทความนี้จึงขอชวนคิดในแต่ละแง่มุมจากข้อเท็จจริงต่อไปนี้

คนไทยเผชิญภัยการเงินบ่อย ตกเป็นเหยื่อไม่มาก เสียหายปานกลาง

หาก scan สถานะของไทยในภูมิทัศน์ภัยการเงินดิจิทัล จะจำแนกออกได้เป็น 3 มิติ

ความถี่ในการเผชิญภัยสูงถึง 13% เป็นอันดับสองของภูมิภาค ตามหลังฟิลิปปินส์ที่ 18% และสูงกว่า มาเลเซียและสิงคโปร์ที่ 11% และ 9% ขณะที่ คนอินโดนีเซียถูกมิจฉาชีพเข้าถึงเพียง 4% กล่าวคือ มีคนไทย 13% ที่ถูกมิจฉาชีพติดต่ออย่างน้อยวันละหนึ่งครั้ง และมีคนไทย 72% เคยถูกมิจฉาชีพเข้าถึง ทำให้โดยเฉลี่ยคนไทยถูกมิจฉาชีพติดต่อที่ 172 ครั้งต่อคนต่อปี

อัตราการตกเป็นเหยื่อเมื่อมิจฉาชีพเข้าถึงตัวอยู่ที่ 19% ต่ำที่สุดในอาเซียน ซึ่งมีฟิลิปปินส์ (40%) มาเลเซีย (38%) และสิงคโปร์ (28%) เป็นสามอันดับแรก

มูลค่าความเสียหายเมื่อตกเป็นเหยื่อเฉลี่ยอยู่ที่เกือบ 13,000 บาท สูงเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน

จึงกล่าวได้ว่า ไทยเป็นรองแชมป์เจอมิจฉาชีพบ่อย แต่ตกเป็นเหยื่อน้อยที่สุด ขณะที่มูลค่าความเสียหายอยู่ในระดับปานกลางของภูมิภาค สะท้อนถึงความตื่นตัวของประชาชน ทั้งนี้ ยังมีจุดอ่อนที่ถูกมิจฉาชีพเข้าถึงตัวได้ง่าย จากหลายปัจจัยทั้งอัตราการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตของไทยที่อยู่ในระดับสูงมาก การมีภาษาประจำชาติเพียงภาษาเดียวไม่หลากหลายเช่นเดียวกับเพื่อนบ้านทำให้แก๊งมิจฉาชีพผลิตคอนเทนต์มาหลอกคนไทยได้ง่าย ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องมุ่งคุมให้อัตราการตกเป็นเหยื่ออยู่ในระดับต่ำควบคู่ไปกับการลดโอกาสการถูกเข้าถึง

บทเรียนมุกกลับจากฟิลิปปินส์: เจอบ่อย ตกเป็นเหยื่อง่าย วิตกจริตมาก !

สถานการณ์ภัยการเงินดิจิทัลของฟิลิปปินส์น่ากังวลในหลายมิติที่แย่มากที่สุดในอาเซียน มีคนเผชิญภัยรายวันถึง 18% อัตราการตกเป็นเหยื่ออยู่ที่ 40% โดย 88% ของคนที่ตกเป็นเหยื่อมีความเครียดขั้นปานกลางขึ้น

ไป นอกจากนี้ สัดส่วนคนที่ได้รับเงินคืนบางส่วนมีเพียง 11% ซ้ำร้าย 20% ของเหยื่อต้องก่อหนี้เพิ่ม และ 25% ของผู้ปกครองรายงานว่าบุตรหลานในช่วงอายุ 7-17 ปี ถูกหลอก

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ฟิลิปปินส์มีความเปราะบางต่อภัยการเงินดิจิทัลมากกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค คือ ช่องทางการติดต่อผ่าน SMS ที่มีฉ้อโกงใช้ถึง 75% ของช่องทางติดต่อ เทียบกับไทยที่ 56% ขณะที่คนฟิลิปปินส์ถูกฉ้อโกงติดต่อผ่านโทรศัพท์เพียง 31% น้อยที่สุดในภูมิภาค เทียบกับไทยที่ 68% การใช้ SMS ในฟิลิปปินส์จึงเป็นช่องทางการติดต่อหลอกลวงที่ง่ายกว่า ทำได้พร้อมกันคราวละมาก ๆ ในวงกว้าง และมีต้นทุนในการหลอกลวงต่ำกว่าไทยที่คนร้ายต้องเสียเวลาโทรหาเหยื่อทีละราย

นอกจากนี้ น่าสังเกตว่าแม้สัดส่วนผู้เสียหายที่รายงานไปยังผู้ให้บริการการเงินในไทยและฟิลิปปินส์จะเท่ากันที่ 74% แต่ 29% ของผู้เสียหายในไทยได้รับเงินคืนบางส่วน ขณะที่ผู้เสียหายในฟิลิปปินส์เพียงแค่ 11% ที่ได้เงินคืน แสดงถึงข้อจำกัดในการติดตามเส้นทางการเงินและนำเงินส่งคืนผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารธนาคาร RCBC และ Whoscall ที่ระบุว่าการนำกฎหมาย Anti-Financial Account Scamming ที่ผ่านในปี 2024 มาใช้งานยังอยู่ระหว่างดำเนินการ

บทเรียนสำหรับไทย คือ การยกการ์ดให้สูงต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เกิดการติดตามเส้นทางการเงินหย่อนยาน หรือไม่ปล่อยให้ภัยการเงินดิจิทัลลุกลามเป็นวงกว้างไปยังครอบครัวและเด็กหรือเยาวชนอย่างรวดเร็วได้

ไทย-อินโดนีเซีย: แผลดภัยการเงินดิจิทัลคนละฝา

ความน่าสนใจในเชิงตัวเลขระหว่างไทยและอินโดนีเซีย คือ การมีอัตราส่วนความเสียหายต่อประชากรเท่ากันที่ 14% แต่ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบไปสู่ตัวเลขดังกล่าวแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง อาทิ อินโดนีเซียเผชิญกับภัยรายวันเพียง 4% แต่ไทยเจอถึง 13% จึงสะท้อนว่า คนอินโดนีเซียเจอไม่บ่อย แต่หากเจอแล้วจะมีความเสียหายเกิดขึ้นมากกว่าคนไทย

ตัวแปรหนึ่งที่อธิบายถึงปัจจัยดังกล่าว คือ ความมั่นใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ การรู้ตัวเท่าทันฉ้อโกง ซึ่งอยู่ที่ 86% ในอินโดนีเซีย (สูงสุดในอาเซียน) เทียบกับไทยที่ 76% ขณะที่ 79% ของคนฟิลิปปินส์มีความมั่นใจ และมีคนฟิลิปปินส์สูงถึง 23% ที่มั่นใจว่าสามารถตรวจพบฉ้อโกงได้ทุกครั้ง (สูงสุดในภูมิภาค) เทียบกับอินโดนีเซียที่ 18% และไทยที่ 12% จึงน่าสังเกตว่าความมั่นใจในตนเองอาจเป็นเหตุแห่งความประมาท จนทำให้อัตราการตกเป็นเหยื่อในฟิลิปปินส์สูงถึง 40% สูงกว่าอินโดนีเซียที่ 21% และไทยที่ 19%

นัยต่อไทย คือ ความเชื่อมั่นของประชาชนว่าตนเองรู้ทันฉ้อโกงอาจไม่ใช่เครื่องชี้ที่ดีในการประเมินความสามารถในการเอาตัวรอดจากฉ้อโกง ยิ่งมั่นใจยิ่งประมาท ในทางตรงกันข้าม ผู้ดำเนินนโยบายและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องควรหมั่นสำรวจความมั่นใจของประชาชนเป็นระยะๆ เพื่อเสริมภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มที่ประมาทไม่ให้เกิดความเสียหายได้

แพลตฟอร์มสองขั้ว: มิฉ้อโกงพร้อมจะปรับตัวเข้าหาคุณเสมอ !

ไม่ว่าคุณชอบแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียค่ายไหน มีจรรยาบรรณพร้อมจะเข้าถึงตัวคุณอยู่นั่นเอง ตัวเลขการใช้งานแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในอาเซียนแบ่งแยกออกเป็น 2 ค่าย คือ ค่ายที่ Facebook ถูกใช้เป็นช่องทางหลัก ได้แก่ ไทย (66%) และฟิลิปปินส์ (73% - สูงสุดในอาเซียน) ขณะที่คนไทยไม่นิยมใช้ WhatsApp ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มหลักที่มีจรรยาบรรณใช้งานถึง 89% ในอินโดนีเซียและ 85% ในมาเลเซีย

นอกจากทั้งสองค่ายหลักแล้ว คนไทยถูกมีจรรยาบรรณเข้าถึงผ่าน TikTok สูงที่สุดในภูมิภาคถึง 32% ของจำนวนเคส เทียบกับ ฟิลิปปินส์และมาเลเซียที่ 19% และอินโดนีเซียที่ 13% จึงต้องจับตาดูการใช้งาน TikTok เป็นพิเศษเช่นกัน

นโยบายที่สำคัญ คือ แม้มาตรการต่อต้านมีจรรยาบรรณที่ออกแบบสำหรับ WhatsApp ในมาเลเซียและอินโดนีเซีย จะดูไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับไทย ทว่าแพลตฟอร์มที่ไม่ได้อยู่ในการสำรวจครั้งนี้แต่คนไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี คือ Line ก็สามารถเรียนรู้ที่จะใช้บทเรียนจาก WhatsApp ในประเทศเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลในภูมิภาคจะเพิ่มน้ำหนักในการเจรจาต่อรองกับบริษัทผู้ให้บริการแพลตฟอร์มเพื่อผลักดันนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคในภูมิภาคได้มากกว่าการเจรจาเพียงประเทศใดประเทศหนึ่งกับผู้ให้บริการระดับโลกเหล่านี้

บาดแผลในใจและเงาที่หลบเร้น

ตัวเลขความเครียดของเหยื่อในไทยดูผิวเผินแล้วจะดีกว่าภูมิภาค โดยรายงานฉบับนี้สะท้อนว่า 44% ของเหยื่อคนไทยมีความเครียดสูง ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำที่สุดเทียบกับค่าเฉลี่ยของอาเซียนที่ 62% หรือฟิลิปปินส์ที่ 88% ซึ่งอาจจะอธิบายได้จากตัวเลขมูลค่าความเสียหายของไทยที่อยู่ในขั้นปานกลางและอัตราการได้เงินคืนบางส่วนที่สูงเป็นอันดับ 2 ในอาเซียน

อย่างไรก็ดี น่าสังเกตว่า การที่คนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของเหยื่อไทยเครียดน้อย เกิดขึ้นพร้อมกับอัตราส่วนของเหยื่อที่ตัดสินใจไม่รายงานเหตุการณ์เลยถึง 25% สูงสุดในอาเซียน ขณะที่ผู้เสียหายจากฟิลิปปินส์และเวียดนามเลือกที่จะไม่รายงานเพียง 13% นอกจากนี้ อัตราส่วนของเหยื่อที่รายงานต่อภาครัฐของไทยอยู่ที่ 28% น้อยกว่ามาเลเซียที่ 44% และอินโดนีเซียที่ 34% จึงพูดยากว่า สาเหตุที่คนไทยไม่เครียด เป็นเพราะเราพอใจในระบบการให้บริการและการบริหารจัดการภัยทุจริต เราปลงตกกับความเป็นจริง เราไม่ทราบช่องทางการติดต่อ หรือไม่เชื่อมั่นว่าหากรายงานไปแล้วจะได้ผลลัพธ์ที่ดีคุ้มค่าเวลาที่ต้องใช้ ตลอดจน เราอาจจะอายุที่จะบอก จึงเลือกที่จะทำตัวให้ไม่เครียดมากกว่าหรือไม่ การที่เราไม่สามารถทราบชุดความคิดของผู้ใช้บริการทางการเงินในเชิงลึกจึงยังเป็นช่องว่างที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม เพื่อจะได้พัฒนามาตรการ ยกระดับการให้บริการ ตลอดจนสร้างมาตรฐานให้มีความมั่นคงปลอดภัยในระดับสูงขึ้นไป

สรุป 3 บทเรียนจากภูมิทัศน์ภัยการเงินดิจิทัลอาเซียน

1. **หมั่นขันนอตจุดแข็ง** เพราะแม้อัตราการเสียหายเมื่อถูกมีจรรยาบรรณเข้าถึงของไทยจะต่ำ แต่การที่เรามีสัดส่วนการถูกมีจรรยาบรรณเข้าถึงมาก อาจจะทำให้เราเพเลียงพลา้ได้หากมีจรรยาบรรณตีเนียนได้มากขึ้นเรื่อย ๆ

2. **ลอกได้แต่ต้องปรับใช้งาน** การใช้งานแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียของคนไทยมีเอกลักษณ์และแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้าน การประยุกต์ใช้ตัวอย่างจึงต้องคำนึงถึงบริบทการใช้ของคนไทยและการให้บริการของผู้ประกอบการในไทย

3. **ค้นความจริงในใจผู้ใช้งาน** เพื่อทราบปัจจัยที่แท้จริงว่าเหตุใดคนไทยถึงไม่รายงานภัยการเงิน รวมทั้งการใช้ข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น ความนิยมของช่องทางการรายงาน ระยะเวลาที่ใช้ในการรายงาน เสียงจากองค์กรอิสระซึ่งเป็นผู้แทนผู้บริโภค เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงเพื่อป้องกันภัยการเงินได้อย่างตรงจุดในอนาคต

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

ภัยการเงินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2025 ไทยอยู่ตรงไหนในภูมิภาค?

เปรียบเทียบ 6 ประเทศ | GASA / BioCatch / ScamAdviser
N = 6,000 | 1,000 คนต่อประเทศ | เก็บข้อมูล มี.ค. 2025

คนไทยเจอมิจฉาชีพบ่อย
เป็นอันดับ 2 ของภูมิภาค
แต่มีอัตราสูญเสียเงินจริง
ต่ำที่สุดใน SEA

<p>01 Exposure - การเผชิญภัยรายวัน</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทย 13% - อันดับ 2 ของภูมิภาค ฟิลิปปินส์ 18% - สูงสุด อินโดนีเซีย 4% - ต่ำสุด <p>ปริมาณการถูกติดต่อ ≠ ความเสียหายเสมอไป</p>	<p>02 Conversion - จากการถูกติดต่อสู่การสูญเสียเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทย 19.4% - ต่ำที่สุดใน SEA ฟิลิปปินส์ 40.3% มาเลเซีย 37.6% <p>ไทยเผชิญภัยบ่อย แต่ตกหลุมพรางต่ำสุด</p>	<p>03 Average Loss - มูลค่าความเสียหายต่อราย USD ต่อผู้ที่สูญเสียเงิน</p> <ol style="list-style-type: none"> สิงคโปร์ \$2,132 มาเลเซีย \$1,035 ไทย \$354 (~12,000 บาท) ฟิลิปปินส์ \$192 เวียดนาม \$136 อินโดนีเซีย \$115 <p>ไทยอยู่กลางตาราง แต่ต่ำกว่าสิงคโปร์เกือบ 6 เท่า</p>	<p>04 Platforms - แพลตฟอร์มที่มิจฉาชีพใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> Facebook camp ไทย - ฟิลิปปินส์ WhatsApp camp อินโดนีเซีย - มาเลเซีย <p>ไทยระกุดต้น Facebook, Gmail และ TikTok</p> <p>กลยุทธ์ป้องกันต้องปรับตามภูมิทัศน์ของแต่ละประเทศ</p>
<p>05 Contact Channels - ช่องทางที่มิจฉาชีพใช้ติดต่อในไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> Phone call 68% SMS 56% Social media 40% IM app 33% <p>ไทยเป็น Phone-led แบบพหุช่อง</p>	<p>06 Recovery - การได้เงินคืน</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทย 29% - อันดับ 2 ของภูมิภาค สิงคโปร์ 43% - สูงสุด มาเลเซีย 13% ฟิลิปปินส์ 11% <p>ระบบคืนเงินของไทยค่อนข้างทำงานได้ผล</p>	<p>07 Emotional Aftermath - ผลกระทบทางใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ไทยเครียด 44% - ต่ำสุด ฟิลิปปินส์เครียด 88% - สูงสุด <p>เมื่อเสียหายไม่หนักและเยียวยาได้ ผลกระทบทางใจก็ลดลง</p>	<p>08 Cascading Harm - ผลกระทบที่ลามถึงครอบครัว</p> <ul style="list-style-type: none"> ฟิลิปปินส์: ต้องกักหน้เพิ่ม 20% ผู้ปกครองรายงานว่าเด็ก 7-17 ปี ในบ้านถูกหลอก 25% <p>ไทย: ยังไม่มีข้อมูลพร้อม</p> <p>บางประเทศไม่ได้ระกุดแค่ตัวเหยื่อ แต่ลามถึงครอบครัว</p>

REGIONAL ATLAS · สรุปจุดเด่นแต่ละประเทศ

TH	ID	MY	PH	SG	VN
ไทย (TH) เจอบ่อย เสียบ่อย	อินโดนีเซีย (ID) เจอบ่อย เสียบ่อย แต่ไม่เจ๊งกันจริง	มาเลเซีย (MY) WhatsApp camp	ฟิลิปปินส์ (PH) SMS-led + High Conversion	สิงคโปร์ (SG) High Stakes, High Recovery	เวียดนาม (VN) Fast Scams, Low Loss
เจอบ่อยรายวัน 13%	เจอบ่อยรายวัน 4%	เจอบ่อยรายวัน 11%	เจอบ่อยรายวัน 18%	เจอบ่อยรายวัน 9%	เผชิญภัยใน 12 เดือน 86%
ตกเป็นเหยื่อ 19.4%	ตกเป็นเหยื่อ 21.2%	ตกเป็นเหยื่อ 37.6%	ตกเป็นเหยื่อ 40.3%	ตกเป็นเหยื่อ 28.0%	ตกเป็นเหยื่อ 23.3%
มูลค่าต่อราย \$354 (~12,000 บาท)	มูลค่าต่อราย \$115	มูลค่าต่อราย \$1,035	มูลค่าต่อราย \$192	มูลค่าต่อราย \$2,132	มูลค่าต่อราย \$136
ได้เงินคืน 29%	ได้เงินคืน 25%	ได้เงินคืน 13%	ได้เงินคืน 11%	ได้เงินคืน 43%	กักหน้ใน 1 วัน 80%
เครียด 44%	เครียด 44%	เครียด 44%	เครียด 88%	เครียด 44%	เครียด 44%

ที่มา: GASA / BioCatch / ScamAdviser, State of Scams in Southeast Asia 2025 และ country reports ที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ: ค่า 'ตกเป็นเหยื่อ' คืออัตราการสูญเสียเงินจริง เมื่อถูกมิจฉาชีพติดต่อแล้ว

© 2025 GASA. สงวนลิขสิทธิ์. ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา